

האיחר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נישואין (יח)

הפטרה: "וישלח יהושע" (יהושע ב)

יח' בסיון תשפ"ב 1429 (שנה כז')

פרשת שלח - כר

"ויאמר אליהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר" (יג,יז)

אפשר לפרש בדרך רמז: התורה הינה תבלין נגד יצר הרע ומהווה שמירה להולך בדרך שלא יבוא לידי מכשול, לכן אמרו חכמינו באבות (ג,ז): "המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו... מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו", כי מתוך שמפסיק מלימודו אין לו מה שיגן עליו ועלול הוא להגיע לכלל סכנה ח"ו. ונאמר בגמרא סוכה (נב): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום" – ולכן אל יאמר האדם כי יהנה בעת בחרותו ורק שיגיע לגיל זקנה יתגבר על יצרו שנמשל להר ויכבוש אותו כיוון שהיצר הרע מתגבר על האדם בכל יום עד שמושל בו ולא יוכל להתקומם נגדו. וזה שמרמז הכתוב: שכך אמר להם משה רבינו: "עלו זה בנגב" כלומר אל תפסיקו ממשנתכם אלא תעלו בדרום במעלות התורה והחכמה ובכוח התורה "ועליתם את ההר" – תוכלו לנצח את יצר הרע שנמשל להר. ומובא בגמרא מנחות (ק): מיהו הלומד תורה בטהרה? זה הנושא אישה ואח"כ לומד תורה, לכן חשוב להזדרז ולהתחתן ולא להתעכב בתירוצים מתרוצצים שונים ודי למבין...

"ולא תתורו ואזרי לבבכם ואזרי עיניכם" (טו,לט)

שאל ר' אברהם מסוכטשוב: המילה "לבבכם" משמעה שני לבבות, וכמו שדרשו בפרשת שמע על "בכל לבבך" בשני יצרך, הרע והטוב, אם כן מה שייך להזהיר "ולא תתורו" אחרי יצרכם הטוב? ללמדנו שאל לנו לחטט מדי במצוות שבתורה ואין לנו לחפש איזו תועלת תצמח לנו מעשייתן ושלא תצמח? אלא יש לקיימן בתמימות מפני שכך ציונו השם יתברך. וזה שכתוב "ולא תתורו" – לשון ריגול וחיפוש, לומר לנו שאל לנו לחפש אחרי התכלית הצפונה לנו מהמצווה שנקיים ולא נבדוק מראש מה יהיו התוצאות.

"ולא תתורו ואזרי לבבכם ואזרי עיניכם" (טו,לט)

כתב ספר החינוך (מצוה שפז): שלא ירדוף האדם אחר תאוות העולם כי אחריתם רעה וכדי בזיון וקצף ושורש מצוה זו גלוי כי בקיומה ישמר מלחטוא לה' כל ימיו. וזה שדרשו רבותינו בגמרא ברכות (יב): "ולא תתורו אחרי לבבכם" – זו מינות, "ואחרי עיניכם" – זו פריצות. והמצווה הזו היא יסוד גדול בדת, כי המחשבות הרעות הם אבות הטומאה והמעשים תולדותם. על זה נאמר בגמרא יבמות (כ): "קדש עצמך במותר לך" – ולכן מה מאוד חשוב שהאיש יישא אשה בעודו צעיר ויגדור עצמו במותר לו וגם האשה תדע את גודל אחריותה ותפקידה.

מדוע לא הצליחו לקנות דירה?

מעשה בזוג שומר מצוות שחיפשו לקנות דירה לאחר החתונה וכל מה שעשו קרי חיפשו בעיתונים, דיברו עם חברים, פנו למתווכים ועשו כל מיני סגולות למציאת דירה לא הצליחו. כך נתגלגל העניין 6 שנים כשהם עוברים מדירת שכירות לדירת שכירות והישועה אין.

יעץ להם משהו לפתוח את הכתובה ולבודקה וראו שם שממלא הכתובה לא מילא את מקום הדירה בזמן החתונה [כנהוג בכתובות הספרדיות שכתוב הדירה ואחריה מרווח ריק למלא היכן יגורו] ומילאו כעת

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:50-7:51 * סוף זמן ק"ש 8:24-8:25

ציאת ש"ת: 9:17

ציאת שבת: 8:21

כניסת שבת: 7:30

בכתובה את המילים "בארץ ישראל", ואחרי שבועיים קנו דירה במחיר מציאה ובמקום טוב.
(נישואין כהלכה עמ' קנג)

מעשה שהיה

חתונה בלתי נשכחת

מעשה בזמר ירא שמים, שהיה מצליח ומבוקש מאד, ואף הוציא לאור מספר אלבומים מפורסמים. באחד הערבים, הוא הוזמן לשיר בחתונה של אנשים "דתיים לייט". הוא ותזמורתו העמידו את כלי הנגינה על הבמה, שעת החופה קרבה, והוא הבחין שהאולם ללא מחיצה. כיוון שכך, שאל את בעלי השמחה "למה אין פה מחיצה?". השיבו לו: "אנחנו יושבים בתערוכת, משפחות משפחות, ואחר כך רוקדים בנפרד".

אמר להם: "על שום דבר לא כתוב בתורה שהקב"ה בורח, חוץ מהדבר הזה, שנאמר: 'ולא יראה בך ערות דבר, ושב מאחריך'. המשיך וקבע: 'מאיפה שהקב"ה בורח, במקום שהשטן נמצא, אני לא שר!'. בעלי השמחה, נדהמו ואמרו לו: 'מה?? תלך מהחתונה ותשאיר אותנו בלי תזמורת?!!', השיב להם: 'אני מוכן לשיר, אבל תעשו מחיצה'. "לא, אנחנו לא נעשה מחיצה ואתה תשיר", הזמר לא הסכים והחל לשכנע אותם ואמר: "אני מוכן לשיר בחינם, אל תשלמו לי כלום, אני אשלם לכל הנגנים בתזמורת על חשבוני, במקום לשיר לכם עד אחת עשרה בלילה אני אשיר עד שתיים עשרה וחצי, אני אשיר לכם את כל השירים שאתם רוצים, רק למען ה' תעשו מחיצה". בעלי השמחה לא הסכימו לשום הצעה: "אנחנו לא נעשה מחיצה". אמר להם: "אם לא תעשו מחיצה אני הולך". דוד הכלה הגיע עם פנים חמורות ואמר לו: "אתה מבין שלא רק שלא תקבל כסף, אתה עוד תצטרך לשלם לנו פיצויים", השיב לו: "אני מוכן לשלם לכם פיצויים". אמר לו הדוד: "זה לא יהיה סכום קטן, אלא סכום של חמישים אלף שקל", אמר לו: "אני מוכן לשלם חמישים אלף שקל פיצויים, אבל אני לא שר איפה שהשטן נמצא". "אתה לא מתבייש?!", אמרה לו הכלה, ופרצה בבכי, "אתה הורס לי את החתונה". אמר לה: "אני מוכן לשמח אותך, רק תעשי מחיצה. את הורסת את החתונה שלך, את הורסת את החיים שלך בזה שאת מתעקשת", אך היא התעקשה ולא הייתה מוכנה לשמוע, והזמר לקח את התזמורת ויצא. למחרת בבוקר הוא קיבל טלפון מעורך דין, המבשר לו כי הוגשה נגדו תביעה משפטית. אמר לו הזמר: "אני לא צריך משפט, כמה כסף אתה רוצה?".

השיב לו: 50,000 ₪, הזמר כתב צ'ק, ושלח לבעלי החתונה את כל הסכום. מאותו אירוע, בכל פעם שהזמינו אותו לשמחה הוא היה שואל שאלה ראשונה: "האם יש מחיצה?". לאחר כשנה וחצי, הוא קיבל הזמנה לערוך תזמורת בפדיון הבן. לאחר שבירר שבשמחה תהיה מחיצה כדין, שאל אותם בתמיהה: "מה? בפדיון הבן מזמינים תזמורת?", השיבו לו: "כן, תבוא". כאשר הגיע לאולם חשכו עיניו: הזוג שהשאיר בשעתו בחתונה ללא תזמורת, הם עצמם היו בעלי השמחה! נורא ואיום, עד עתה יש לו 'צביטה בלב' על שנצרך לצער כלה בליל חופתה! כשראה אותם שאל בתדהמה: "אתם מזמינים אותי?" הם סיפרו ואמרו לו: "תשמע, אנחנו לא היינו שומרים תורה ומצוות ברמה גבוהה, אבל מאד אהבנו את המוזיקה שלך, לכן הזמנו אותך לשיר בחתונתנו. כשלא הסכמת לשיר, מאד כעסנו עליך. כל מי שהגיע לחתונה, ראה שאין תזמורת ושאל מה קרה סיפרו לו את הסיפור, שמכיוון שאנחנו לא רצינו מחיצה אתה הלכת. כל המוזמנים צעקו ואמרו את דעותיהם השליליות על מעשה זה.

פתאום, אח של החתן קם ואמר: "תגידו מה שתגידו, יושבים פה ארבע מאות מוזמנים, אני רוצה לשאול אתכם: האם יש פה מוזמן אחד שמוכן להפסיד אלף שקל בגלל איזה משהו שחשוב לו? יש לכם משהו אחד שאתם מוכנים להפסיד עליו כסף?? פה אתם רואים יהודי שמוכן להפסיד חמישים אלף שקל, חוץ מהמשכורת שהיה צריך לקבל הלילה, בשביל הלכה,

בשביל שלא להכעיס את הקב"ה!"

הדברים שלו נכנסו לנו בלב, חשבנו: "אנחנו הולכים לבנות בית, והילדים שלנו ישאלו אותנו: אבא, אמא, מה הם הערכים החשובים לכם בחיים? על מה אתם מוכנים לשלם?"

לא הייתה לנו מנוחה, לאחר זמן קצר הלכנו יחד לסמינר "ערכים", לקח לנו כמה חודשים מהמקום שהיינו עד שחזרנו בתשובה שלמה. עכשיו, נולד לנו ברוך ה' בן, ואת הבן הזה אנחנו רוצים בעזרת ה' לחנך, שהוא יהיה מוכן להקריב גם חמישים אלף שקל בשביל מצווה של הקב"ה. אנחנו מחזירים לך את חמישים אלף השקל שקיבלנו ממך כפיצוי, כי נתת לנו מתנה יותר גדולה, נתת לנו את האמונה בה'. אבל את התזמורת שהפסדנו בחתונה, אנו לא מוכנים להפסיד. תעשה אותה עתה בפדיון הבן". מיותר לומר שאותו זמר שר ורקד והרקיד את כולם, בשמחה עילאית שזמן רב לא נודע דוגמתה.

(הנישואין בהלכה ובאגדה)

הלכות נישואין [ו]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (ש"ע אבה"ע סי' א ס"א, וגם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי' טז ס'). וכל המזדרזים להינשא יוכלו להישמר ביתר שאת

מהאיסור שבפרשתנו "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו, טז). וזוכה שתורתו נלמדת בטהרה (גמ' מנחות קי.).

ב. ישנם חתנים וכלות שדוחים את נישואיהם כיון שקרוביהם (בין ההורים ובין קרובים אחרים) נמצאים באבלות, ודוחים עד סיום אבלותם, ואין לעשות כן, אלא אדרבא עליהם להזדרז להתחתן ומה' יישאו ברכה. וכל המשהה חתונתו חוטא חטא גמור וגם גורם צער לנשמת הנפטר. ולכן אם יעשו את החופה בזמנה יהיה נחת רוח לנפטר שיתפלל על כל המשפחה שיזכו לחיים טובים ארוכים ולשובע שמחות (ילקו"י שובע שמחות ח"א מהדורא תשס"ה פ"כא ס"טו, למנוע מכשול לגר"א זכאי ח"א סי' יח ס"ב, ילקו"י אבלות סי' לח ס"ז).

ג. הורי החתן או כלה הנמצאים בתוך שנה לפטירת אב או אם יכולים להקל להשתתף בחתונת בנם/בתם ולהיות נוכחים בעת החופה ולאחר מכן להשתתף בכל הסעודה אפילו שהתזמורת מנגנת. וכן רשאים להשתתף בסעודות "שבע ברכות" שיתקיימו בכל 7 ימים מהחתונה (ש"ת יציע אומר לרש"ל מרן עובדיה יוסף ח"ט יו"ד סי' מג, ילקו"י סס ס"טו).

ודין השתתפות הסבא או סבתא האבלים בחתונת נכדיהם הוא כדין ההורים של החתן והכלה האבלים (ילקו"י פ"כא ס"טז, ילקו"י אבלות סי' לח ס"ז-יט).

ד. שאר הקרובים לחתן וכלה האבלים בתוך "שנה" או "שלושים", רשאים להימצא בחופה עצמה ולאחר החופה יכולים לשהות באולם [כשיש לחתן או הכלה צער מאי השתתפותם] אבל בזמן שהתזמורת לא מנגנת וישתדלו לשמש את האורחים ולהגיש כיבוד, אבל לאכול לא יאכלו אלא בחדר צדדי (ש"ת יציע אומר סס, ילקו"י אבלות סס, ילקו"י שובע שמחות פ"כא ס"טו).

מעמד החופה וקידושין [ז]

ה. קודם ה"חופה" הרב מסדר הקידושין ממלא את ה"כתובה" בנוכחות החתן ושאר הנוגעים בדבר (ש"ע אבה"ע סי' נה ס"ג, סי' סו ס"א, ג, הרמ"א סי' סא ס"א, ילקו"י פ"ה ס"א) [היינו משלימים את הפרטים בשטר הכתובה המוכן כגון: פרטי חתן וכלה, העדים וכדו'] (הנישואין בהלכה ואגדה עמ' 154).

ו. אם החתן ספרדי [יוצא עדות המזרח] יש להשתמש בכתובה בנוסח ספרדי [שכוללת שבועה חמורה] ואם החתן הוא אשכנזי יש להשתמש בכתובה בנוסח אשכנזי (ש"ת יציע אומר יוסף ח"ג אבה"ע סי' יב, ילקו"י לרש"ל יצחק יוסף פ"ה ס"א, משפט הכתובה לגר"א בר שלום ח"א פ"ב ס"ה, הנישואין בהלכה ואגדה עמ' 176-177).

ז. יש להיזהר שהעדים המשמשים לכתובה ולנישואין לא יהיו קרובים בקירבה משפחתית לחתן או לכלה וכן שלא יהיו קרובים זה לזה (ילקו"י פ"ז ס"י, נישואין בהלכה לגר"מ כהן סי' י ס"י, הנישואין בהלכה ובאגדה עמ' 199) בדרך כלל הרב המקדש לוקח עצמו כעד בצירוף עד נוסף וכמובן בתנאי שעומדים בכללים הנ"ל (הנישואין בהלכה ובאגדה סס, ילקו"י פ"ז ס"ק יא).

ח. יש להקפיד שהעדים יהיו יראי ה' שומרי מצוות ולא חלילה מחללי שבת ברבים המגלחים זקנם בתער, שאם הם כאלה הם פסולים לעדות (ילקו"י פ"ז ס"א).

ט. על הכתובה יהיו חתומים העדים הכשרים בלבד ואי אפשר להוסיף את העדים הפסולים אפילו כתוספת לעדים הכשרים (לקו"י פ"ט ס"טז).

דוגמא מעשית: החתן רוצה לכבד את קרובי משפחתו להיות עדים חתומים בכתובה מצד כבוד.

י. מנהג נכון וישר לקחת מי שיקרא בכתובה שיודע לקרא בארמית וגם לקרא בניגון ונעימה, שיש עניין לפרסם ברבים את התחייבויות הבעל. (ילקו"י פ"ט ס"ז-ו, משפט הכתובה ח"ה עמ' תפט, תקא, נשואין כהלכה ובאגדה עמ' 209)

מעשה שהיה: באחד שמינו לקרא את הכתובה והרגיש שזו פחיתות כבוד עבורו לתת לו לקרא את הכתובה ולכן קרא אותה במרוצה כדי להיפטר מכיבוד זה, כי לפי מעלתו היו צריכים לתת את הקריאה לחזן פשוט. ומחמת המרוצה בהגיעו למילת "אמר לה לכלתא" [=שאמר לה לכלה], טעה וקרא "אמר לה לכלתא" [=שאמר לה לכלבה] והשומעים קפאו על מקומם בשומעם זאת והקורא חפו פניו. אוי לאותה בושה שקיבל תחת הכבוד שחשב שמגיע לו. ואם היה קורא בנחת ובנעימה, לא היה נכשל כך (נשואין כהלכה ובאגדה עמ' 209).

יא. המנהג בכל קהילות הספרדים בארץ ובחו"ל (ילקו"י פ"ה ס"יז) וכן בחלק מקהילות אשכנז (משפט הכתובה לגר"א בר שלום ח"ז פ"ט ס"א-ד) שהכלה אינה שומרת את הכתובה בביתה אלא נותנת לאמא שלה או לאחד מקרוביה לשמירה (ילקו"י ס"ג, משפט הכתובה ס"ג, הגיטין כהלכה ובאגדה עמ' 211, נשואין כהלכה פ"י ס"יט-כ). אך אם לא מתאפשר [כגון: האם מבוגרת מאוד, האם נפטרה ר"ל וכדו'] יכולה הכלה להשאירה בביתה, אבל מוטמנת בין חפציה באופן שהבעל לא יוכל לקחתה (משפט הכתובה ס"ג).

יב. שטר הכתובה צריך להיות בחזקת הכלה ולהזכות הבלעדית לקבוע היכן הכתובה תישמר (משפט הכתובה ח"ז פ"ט ס"א-ד) ולכן החתן לא יכול לדרוש שהכתובה תהא אצל אימו כאשר הכלה אינה רוצה בכך [וזוה גם לא מומלץ] (משפט הכתובה פ"ט ס"ד).

יג. מנהג שבירת הכוס בגמר שבע ברכות שתחת החופה נועד כדי שיתעצבו על חורבן בית מקדשנו ולעלות את ירושלים על ראש שמחתנו (הגרמ"א אור"ח סי' תקס ס"ב, הגרמ"א אבה"ע סי' סה ס"ג) [ואין בזה משום "בל תשחית" כיון שעושים כן לרמז ומוסר למען ישימו לב (משנ"ב סי' תקס ס"ק טו)] וקודם שבירת הכוס אומר החתן "אם אשכח ירושלים תשכח ימיני" (עין קו"ע סי' תקס ס"ג, נשואין כהלכה סי' יג).

ולכן לא יאמר הקהל לחתן "בסימן טוב" או "מזל טוב" אחרי ששובר את הכוס שהרי זה זכר לחורבן (ילקו"י ארבע עניות סי' תקס ס"ד, ילקו"י קובץ שמוחת ח"א פ"א ס"ב, נשואין כהלכה סי' יג ס"ה).

ואם רוצים הקהל לומר "מזל טוב" ימתינו עד סיום החופה ואז יאמרו "מזל טוב" באופן שלא יראה שאמירת מזל טוב קשורה לשבירת הכוס (ילקו"י ס"ג).

יד. יש לחתן ולכלה להבין את משמעות הדברים כשאומר: "הרי את מקודשת..." שידע שנותן את הטבעת לשם קידושין ולא לשם מתנה, וכן הכלה שהטבעת ניתנת לה לשם קידושין, ולכן יש להבהיר לכלה שתשים לב למה שהחתן אומר לה ולא תשים את כל מעיינה בצילומים (ילקו"י פ"ז ס"כא).

טו. יש למנוע מהכלה לתת לחתן טבעת כדי שיענווד בעת החופה תוך שהיא אומרת לו "הרי אתה מקודש לי", שזה בבחינת חוקות הגויים והרפורמים.

מכל מקום יכולה הכלה לתת לחתן טבעת לענווד בשעת הסעודה או בזמן אחר שלא תחת החופה (שו"ת הראשון לזיון ח"א לרש"ל מר"ן יצחק יוסף אבה"ע סי' ה, ילקו"י קובץ שמוחת ח"א פ"ז עמ' קפה, מרכבו ארגמן לגר"מ אליהו ח"ג סי' כט).

והחתן שקיבל טבעת יכול לענווד אותה כל הזמן ואין בזה איסור ואדברא לפעמים הטבעת מזכירה לו לשמור הרחקה מנשים אחרות וגם לנשים אחרות לשמור ממנו מרחק בהיותו נשוי (הגיטין כהלכה ובאגדה עמ' 206).

טז. המנהג הפשוט אצל הספרדים ועדות המזרח שאין החתן וכלה עושים "חדר יחוד" אחר החופה, אלא רק אחר סיום החתונה כשמגיעים לביתם, והאשכנזים נהגו לעשות "חדר יחוד" מיד לאחר החופה (ילקו"י פ"יז ס"א).

יז. למנהג האשכנזים שעושים "חדר יחוד" אחר החופה, צריכה הכלה לכסות את שערות ראשה [ככל אשה נשואה] ביציאתה מ"חדר יחוד" (ילקו"י פ"יג ס"א).

יח. למנהג הספרדים שעושים "חדר יחוד" רק בסיום החתונה כשהולכים לביתם הרי רק כשיכנסו לביתם אז תתחייב הכלה בכיסוי ראש ועד אז יכולה להיות בגילוי ראש (ילקו"י פ"יג ס"א). אך אם החתן וכלה עשו "חדר יחוד" מיד אחרי החופה כאשכנזים, הרי הכלה חייבת בכיסוי ראש ביציאתה מ"חדר יחוד" (ילקו"י פ"יג ס"א).

לאיחוד דרוש מתנדב להעביר שקית עלונים מאשדוד לשכונת רוממה בירושלים
בכל שבוע, אפשר בתשלום סמלי. טל: 08-8644452

ניתן להשיג את לוח תאריכי השמיטה לפירות וירקות בתשלום סמלי טל: 08-8644452

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com